

ชื่อเรื่อง : รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยบูรณาการโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพเวียงสา

ชื่อผู้วิจัย : ศศิรินทร์ มหาวงศ์นันท์

ปีที่วิจัย : ปีการศึกษา 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงรุก โดยบูรณาการโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 2) สร้างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยบูรณาการโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพเวียงสา 3) ทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยประยุกต์ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทาง ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ และระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้และการขยายผลรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบ โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 29 คน ผู้แทนจากสถานประกอบการ/ชุมชน จำนวน 25 คน และผู้เรียน จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล และประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยบูรณาการโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพเวียงสา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.72$, $S.D. = 0.57$) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $S.D. = 0.77$) และแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ พบว่า ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) โดยด้านกระบวนการประกอบด้วย กระบวนการฝึกทักษะอาชีพ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อมในการทำงานและความปลอดภัย 2) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นสรุปผลการเรียนรู้หรือผลการฝึกทักษะปฏิบัติ 4) ขั้นติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ขั้นร่วมกันปฏิบัติหลังการเรียนรู้หรือการฝึกทักษะของผู้เรียน

2. รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้าน 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดพื้นฐานและหลักการจัดการเรียนรู้ 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ และ 3) คณะกรรมการดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยบูรณาการโครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียน

พระดาบส ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 4) กระบวนการขั้นตอนการฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพ (PASAP Model) และ 5) การพัฒนาคุณลักษณะตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส และ ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การเรียนรู้และการฝึกทักษะ (Output/Outcome) ประกอบด้วย 1 องค์ประกอบ คือ 6) การประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบ ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสม และผลประเมินคุณภาพรูปแบบ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติตามรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนและสถานประกอบการ/ชุมชน ที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนว่ารูปแบบสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกทักษะอาชีพที่เชื่อมโยงกับบริบทการทำงานจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบ พบว่า 1) ผู้เรียนมีสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการพัฒนาคุณลักษณะตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ ด้านความรู้และด้านทักษะในหมวดวิชาชีพ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13.18 และหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.57 4) ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 52.79 5) ผลการขยายผลการใช้รูปแบบไปสู่สถานศึกษาอื่น พบว่า รูปแบบสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง กระบวนการ PASAP Model และองค์ประกอบต่าง ๆ มีความเป็นรูปธรรม ชัดเจน และสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ผู้เรียนมีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และได้รับการพัฒนาคุณลักษณะตามแนวทางโรงเรียนพระดาบสในระดับมากที่สุด ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน และสถานประกอบการ/ชุมชน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของครู การพัฒนาภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และการบ่มเพาะวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมวินัย ความอดทน ความเพียรพยายาม และจิตอาสาตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส

คำสำคัญ : การบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุก/ โครงการอาชีวะสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส/ PASAP Model/ สมรรถนะผู้เรียน